

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV.

Blaj 12 Noemvrie 1904.

Numărul 46.

Chestiuni școlare.

I.

În zilele de 4 și 5 l. c. „Reuniunea învățătorilor din Archidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș” si-a ținut aici adunarea generală la care au luat parte delegații despărțămintelor reuniunii, o mulțime de învățători, puțini preoți din centru și un singur preot din provincie.

Desbaterile și chestiunile ce s-au tractat în această adunare — despre cari dăm raport detaliat în altă parte a ziarului nostru — au fost în cadrul statutelor, și nu s-au putut estinde și asupra chestiunii noiei reforme școlare a ministrului care așa zicând amenință cu perire, ori cel puțin cu o radicală schimbare, învățământul popular.

Au fost însă totuși cu ocaziunea desbaterilor câteva chestiuni vrednice de o serioasă considerație.

Învățătorii încă cu prilejul adunării generale din anul trecut au înaintat Consistoriului Mitropolitan un memoriu ca salariul să le fie urcat la 800 coroane. Chestiunea aceasta nefiind încă deliberată a fost din nou resuscitată și s'a solicitat din nou rezolvarea.

A fost apoi ca temă de discuție publică, mijloacele prin cari s ar putea forma și asigura bună înțelegerea între preot și învățător. S-au discutat cauzele acestor fel de neînțelegeri și mijloacele prin cari s'ar putea sana. Și în focul discuții s'au expus multe adevăruri triste și dureroasă, cari ne-au prezentat în lumină foarte tristă stările dintre preoți și învățători, pe cari neobservate nu le putem lăsa.

Admitem de foarte justă pretenziunea învățătorilor nostri de a cere urcarea salariilor, la 800 cor., pentru că munca lor, e de o cardinală și vitală importanță în istoria popoarelor. Numai când cer lucrul acesta trebuie toți să-și deie samă de împrejurările între cari trăim. Poporul nostru e sărac, e miser, Ani rai, economia primitivă, ura lui față de neguțătorii și meserii, l-au în-

glodat în datorii și năcazuri și micile lor moșioare sunt îngreunate și legate la bănci și cămătari. Și din zi în zi sărăcia în popor crește.

Moșia părințească se împărțește între trei și patru și sarcinile și greutățile cresc în mod înspăimântător.

Și salariile învățătoresți de-acum bietul popor le plătește cu greu și cu execuție că nu are de unde. Când să cere urcarea salariilor își dau seama cei ce cer, cum, cine, și din ce să se urce?

Ș'apoi să fim sinceri: a cere e ușor, dar să ne întrebăm: fac învățătorii nostri și-și implinesc școalele noastre, aceea misiune culturală, ca urcarea de salare să fie bine meritată și poporul să o și poată face?

Poporul nostru e sărac trebuie dar crescut și povățuit în așa direcțiune ca să scape din sărăcia în care geme și ajungând la bunăstare să poată apoi suporta sarcinile, și să aibă din ce jertfi pentru biserică și școală.

Ar trebui învățat la o economie rațională, scăpat din mâinile evreilor și cămătariilor prin reuniuni de consum, bănci populare. Ajutat prin reuniuni de înmormântare, asigurări și de temperanță. Ar trebui trezită în inima poporului dragostea de industrie și negoț, ca banul românesc, românii să-l învărtească, în punga străinilor.

Prin atare direcție reală și sănătoasă de educație economică națională, încetul cu încetul poporul nostru ar scăpa din sărăcie și ar propăși spre bine.

Și cine sunt chemați a fi povățuitorii poporului în aceste direcțiuni dacă nu învățătorii și preoții nostri? Ce vedem însă? Spre ajungerea unei atari ținte, nu face nimic, ori și dacă să face, se face foarte puțin.

Învățătorii nostri — onoare excepțiunilor — își țin datorința de implinită, dacă țin școală cu copii regulat — nici asta nu o țin toți — dacă să trudes și nizuesc ca pruncii pe examen să știe scrie și ceti.

Atâta tot ce cred de datorință să facă, dar atâta e prea puțin pentru

învățătorii români. Poporul nostru nu cunoaște încă roadele și fructele școlai. Contribuția pentru școală o plătește de silă și o consideră ca ori și ce altă contribuție, care trebuie plătită fără se ști de ce. Cine e de vină dacă învățătorii nu se străduiesc să facă poporul se înțelege rostul școlai, să o iubească și să jertfească pentru ea? Și dacă nu să învață și povățuește poporul paș de paș în celea materiale, dacă nu se inaugurează o politică economică națională după normele mai sus indicate ca poporul scăpat din sărăcie și ajuns la bunăstare să poată suporta sarcinile grele cu susținerea școlilor, iarăși cine sunt vinovați, dacă nu învățătorii pentru că a munci în aceste direcții e în interesul bine priceput a lor.

Depart de noi de-a susține că salariile învățătorilor nu ar trebui ameliorate, dar să ni-se răspundă cum? și din ce? Atunci însă când prin ajutorul învățătorilor și prin școală poporul nostru va ajunge la o bunăstare materială, învățătorii nostri nu numai ar avea dreptul, fără ar și potea cere cu efect și rezultat urcarea salariilor. Până când însă în privința aceasta nu se face nimic, și poporul tânjește în sărăcie, poate autoritățile bisericești decreta urcarea salarelor la 800 coroane totuși va rămâne un pium desiderium — că nu va putea fi încassat dela popor.

Ș'apoi mult s-au discutat și cauzele neînțelegerilor dintre preoți și învățători. Chestiunea aceasta e de o vitală importanță în educația culturală morală a poporului nostru. Aproape în toate comunele învățătorii trăesc rău cu preoții. Poporul se desbină în două partide, acestea se ceartă între sine și zădărnicesc reciproc ori ce acțiune spre bine și propășire.

Și s-a discutat mult în adunarea învățătorilor sanarea acestor anomalii. Cum însă de față au fost numai învățătorii lipsind preoții, discuțiile au fost unilaterale.

Învățătorii au atăcat pe preoți, că prea își arată asprimea ca directori de

școală, prea fi desconsideră și nu-i bagă în seamă și nu le dau mână de ajutor, nu catechizează în școală. Auzitu-s'au și acuze că preoții adevărat că sunt rău salarizați în raport cu cualificațiunea ce o au, dar sunt destul de bine plătiți (!) că nu lucră nimic în raport cu munca ce o prestează învățătorii, și că preoții ar ațifa poporul să nu urce salariile învățătoresți, ca învățătorii să nu ajungă în situație materială mai bună ca preoții. Și alte multe acuze de atare natură s'au mai rostit.

Și la rândul lor dacă preoții ar fi fost de față de sigur s'ar fi apărat, că învățătorii își negleg oficiul că nu iau întru nimic pe preot și nu-l bagă în seamă, că-și fac partide în potriua lui și alte multe de acestea. Și dacă ar fi ca nepreocupat să-și poată rosti cineva judecata, dreptate le-ar da uneori și la unii și la alții.

S'au discutat mult și asupra mijloacelor prin cari acestea neajunsuri s'ar putea sana și s'au luat și unele măsuri și decisiuni.

Decisiunile acestea toate se vor dovedi de iluzorii. Pentrucă, între preot și învățător bună înțelegere nu va fi numai atunci, când ambii pătrunși vor fi de marea misiune și responsabilitate ce o au ca conducători ai poporului, având adevărata cultură a inimii. Aceasta însă nu să poate câștiga decât prin școală. Creșterea tinerilor candidați de învățători și preoți trebuie să ne preocupe în locul prim.

Proiectul lui Berzeviczky care în curând va deveni lege, va sguđu mer-sul învățământului poporal din temelii. În fața situații schimbate dacă nu va fi să închidem școalele, o nouă chestiune ni se impune: cum vom organiza preparandia și școalele noastre populare apărându-le și față de povoiul cutropitor ce statul l'a pornit în potriua lor și scăpându-le și diu neajunsurile și mizeriile mai sus arătate?

Iată o chestiune vrednică de o meditare serioasă și matură.

Congres catolic român.

Căutând la starea tristă, în care se află astăzi biserica și neamul nostru, de grije și de mare amărăciune, trebuie să se umplă sufletul și inima fiecărui credincios devotat al sfintei noastre biserici și a oricărui român, cu durere de soartea neamului său.

Cu deosebire însă, de îngrijorare și tristă presimțire, trebuie să fie ouprinse inimile noastre, a preoților, cari cunoaștem mai bine pustierea înfricoșată ce o produce în mijlocul poporului nostru urta boală a veacului nostru, adică necredința, indife-

rentismul urmat de efectul său natural: decădița morală, corupțiunea ucigătoare de suflete și distrugătoare de neamuri.

Doară nicidecum biserica română unită adăpostul de veacuri și singura mântuire a fiilor săi, nu a fost mai mult expusă valurilor cutropitoare ale dușmanilor seculari, nu a fost mai înfricoșat eguduia din temelii, ca și în zilele noastre!

Archiereii săi suspiționați — *proh dolor!* — și acușati de slăbiciune și aproape de tradare; preoții înferati de lași și nemernici, și conducători orbi, vânduți dușmanului sau huidniți ca nește dușmani patriei și călcători de lege. Classa inteligentă a credincioșilor, în mare parte, otrăvită de suflarea pestilențială a indiferentismului religios, care sub scutul legilor dietate și sancționate de liberalismul modern, face calea triumfală, și lasă bisericile goale, sărace și părăsite, iar pe vestitorii cuvântului lui Dumnezeu predicători în pustie.

Creștinii de rând stăpâniți de cele mai urâte vicii, molipsiți de cele mai scârboase boale sufletești: străini de biserică, neascultători de preoți, neiubitori de școală, seduși de profetii mincinoși ai nazarenismului și socialismului, săraci cu trupul și cu sufletul, morți neamului și morți bisericeii!

Și în fața unei icoane atât de triste care este speranța unui viitor mai fericit, care este scăparea și anghira de mântuire?

Speranța este ajutorul Tatălui ceresc, scăparea este biserica, anghira de mântuire este credința sfântă!

Ajutorul lui Dumnezeu să-l putem dobândi prin fapte bune și prin deprinderea virtuților creștinești.

Biserica prin spiritul său făcător de viață care însufletește și înalță sufletul spre idei nobile și mari. Credința sfântă care încălzește inimile și le îmbărbătează spre fapte bune și mărețe.

Dar biserica ca să-și poată revărșa binefacerile sale în lume are lipsă de conlucrarea fiilor săi; credința trebuie să se arete prin fapte, căci altcum e moartă!

La lucru dar cu toții: Archierei, preoți și mireni, la lucru și la luptă! Să arătăm lumii cumcă spiritul bisericeii lui Christos cum este și în biserica noastră gr.-catolică română, să dovedim că credința catolică, singura mântuitoare nu a amorit în inimile noastre.

Să ne nisum cu toții cu ajutorul lui Dumnezeu, în spiritul și sub scutul bisericeii și cu armele credinței, să înlăturăm relele ce ne încunjura, să îndreptăm scăderile de cari suferim să ne croim o soartă mai bună și să ne deschidem calea spre un viitor mai senin, mai strălucit!

Iar spre a lucra și a lupta cu succes spre ajungerea scopului măreț, să alegem acel mijloc, acel teren, care după spiritul timpului, pe cum arată pilda strălucită a fraților de alte neamuri, este mai potrivit, mai prielnic; să ne adunăm în congres catolic român!

O da! Iată visul meu prea dulce, iată idealul meu sublim, iată dorința cea mai fierbinte a sufletului meu: un congres catolic român după tipul congreselor catolice germane și magiare. Și cred că mulți frați preoți și mireni, ba toți cei cu durere de biserică și de neam, sunt animați de același ideal și de aceeași dorință. Să lăsăm dar

la o parte toate neînțelegerile, toate patimile, cari ne separează și ne învrăjdesc, și să ne unim cu toții sub steagul credinței ca să întrupăm idea mărețată, să realizăm scopul sublim: *congresul catolic român.*

Avem atâta dușmani, cari caută să arunce între noi tăciunile discordiei și al oarbei neuniri; ca să ne stăpânească, încât e neapărat de lipsă, să căutăm mijloace de înțelegere și de unire. Să aflăm un punct, un moment unde să ne putem întâlni și întâlni. Și acel punct, acel moment să fie congresul, care să formeze altarul sfânt, în jurul căruia să ne adunăm toți pe cari dragostea credinței ne unește să ne spunem durerile și năcazurile. Să căutăm mijloacele prin cari ne putem ușura soartea, și promovăm înflorirea bisericeii și binele poporului.

Să lucrăm dar, zic încă odată, și ideea frumoasă să nu se stingă, gândul bun să nu adoarmă! Să ne punem cu toții păreriile, să se discute în presa noastră cu deamăruntul importanta chestiune, ca să ne luminăm și să pregătim bine terenul, ca astfel lucrul ce vom face să fie cât se poate mai perfect și mai de folos. Din parte-mi promit că voi reveni asupra acestei chestiuni, și sum gata ori când, nu numai a discuta fără a și lucra din toate puterile, ca ideea să se intruzeze.

Înainte dar, și Dumnezeu să ajute!

Dr. Iacob Radu,
vicar for.

REVISTE.

Budapesta. Revisiunea regulamentului camerei ungare s-a început. Și s'a început și lupta între Tisza și opoziție. La început să credea că Tisza voiește cu aceasta să întimideze elementele obstructioniste, și nici de cum, că el ar fi firm decis pentru aceasta revizuire. În conferința clubului liberal de Joi a ținut un discurs asupra necesității revizuirii regulamentului; discurs, ce a fost adresat primo loco către partidul său, apoi către opoziție și în fine către țara întreagă. — În ce privește revizuirea el s'a mărginit în discurs la 3 puncte: să facă imposibilă obstructione tehnică, să scutească și apere ordinea și demnitatea în dietă față cu degenerarea tonului în discuție și să reguleze desbaterea budgetului. După Tisza a vorbit îndată fostul ministru de comerț în ministerul lui Széll, Ludovic Lang, care a zis, că dacă e să se salveze parlamentarismul de abuzuri, trebuie să se facă aceasta revizuire pentru a să pune margine tirăniei minorității: „Timpul cel mai bun pentru *șșirea la iveală a uneltirilor naționale* a fost totdeauna atunci, când astfel de aparițiuni primejduesc parlamentarismul magiar.

Desbaterea din șședința de Sâmbătă asupra propunerii ministrului șședințe Tisza privitoare la revizuire, a deschis-o Kossuth printr-un contra discurs. Kossuth declară în numele par-

tidului său, că nu va lăsa să se sdrobească drepturile de rezistență și apărare națională. Apelează la majoritate, să nu lase să se ruineze bastioanele de apărare, cari scut sunt contra atacurilor venite din afară. Provoacă pe Tisza să absteie dela intenția sa, căci opoziția n'are să se clatine întru hotărârea de a apăra regulamentul actual.

Franța. Franța este țara scandalurilor. Cel mai nou este afacerea cu serviciul delațiunilor din ministerul de războiu.

De o săptămână încoace, dl Gaston Calmette, directorul marelui ziar „Figaro” aduce zi cu zi noutăți detaliate asupra denunțurilor trimise la ministerul de războiu contra unor ofițeri, cari de mult așteptau să fie înaintați și nu-și puteau da seamă, care este cauza, că stau pe loc. Cei mai mulți au aflat acum din destăinuirile lui „Figaro,” că au fost denunțați: unul, că se duce la biserică, altul, că ține de nevastă pe fca unui „reacționar,” al treilea, că făcându-se a colectat bani pentru zidirea unei capele și altele de felul acesta. Tot din „Figaro” aflăm și numele delatorilor și chiar și copia fotografică a delațiunii.

Informațiile acestea se clasificau la ministerul de războiu punându-se toate la secția numită *Chartago* (delendi) cu nota 0, ceea ce înseamnă, că la avansare trebuie șters de pe tablou.

Erau însă și informații favorabile asupra ofițerilor lăudați ca buni republicani și cu deosebire asupra acelor, cari n'au fost văzuți nici odată la biserică. Aceștia se clasificau cu note mari până la 20, și se puneau în secția *Corinth*. La avansări se aveau în vedere și cei lăudați erau înaintați, distinși și recompensați.

Probele, pe cari deputatul *Guyot* de Villeneuve le-a citit și la tribuna camerei sunt atât de autentice, în cât *Vadecard*, secretarul Marelui Orient francmasonic, a cerut chiar să fie urmăriți descoperitorii — pentru furt.

După cum spune „Figaro” serviciul delațiunilor în ministerul de războiu avea trei secții, fiecare cu subdiviziunile sale. Marele măestru al întregului serviciu era căpitanul *Mollin*. Acesta întreținea zilnic corespondență cu *Vadecard*. Secția a doua era a denunțurilor anonime trimise la minister și pe cari le clasifica maiorul *Bernard*, nepotul ministrului *André*. Acestea erau și mai infame, pentru că pe baza unei denunțuri anonime i-se sdrobea cariera ori căruia ofițer. — A III-a secție era a delațiunilor trimise direct la minister de anumii ofițeri însărcinați cu această

deplorabilă meserie. Între ofițerii delatorilor a „distins” locot.-colonelul *Jacquot* din artilerie, care a redactat cu mâna sa peste 500 de denunțuri. Ajutorul lui era căpitanul *Savoureau*, amândoi avansați înainte de vreme, drept recompensă pentru serviciile lor.

La infanterie delațiunile le făcea maiorul *Pasquier*, iar la cavalerie un tiner locotenent cu numele *Bremont d'Ars*, astăzi atașat militar la Atena. Este interesantă îndrăzneala cu care acest ofițer subaltern iscălea sentința prin care se sdrobea cariera ofițerilor mult mai superiori în rang. Așa vedem în „Figaro” o copie fotografică de pe lista a 5 coloneli propuși să fie înaintați la rangul de general, pe care listă dl *Bremont d'Ars* a scris cuvintele *à rayer* (trebuie ștersi) și ministrul de războiu... i-a șters.

Adunarea generală a Reuniunii învățătorilor din Archidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș.

— raport special. —

Reuniunea învățătorilor din Archidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș și-a ținut adunarea generală în 4 și 5 l. c. aici în Blaj.

Din cauza anului rău și a lipsei generale, la început se credea că adunarea nu va succeda ca în trecut, că nu vor participa mulți la ea. Și cu toate acestea adunarea a fost foarte bine cercetată. Au fost de față aproape toți reprezentanții despărțimintelor. Am remarcat însă cu deosebire absența preoților și a multor preoți și profesori din gremiu.

Ziua primă.

În 4 l. c. dimineața la oarele 7 s-a celebrat sf. liturgie în catedrala Mitropolitană, la care au asistat în corpore toți delegații și participanții la adunarea reuniunii.

După s. liturgie membrii întruniți în localitățile preparandiei din loc, au ales o comisiune ca să invite la adunare pe Escelența Sa Mitropolitul, în persoanele, dlor *Ioan F. Negruț*, *I. Pop*, *Oct. Pop*, *I. Morar*, *Ioan Pampu* și *Ioan Pânăzan*.

Ședința primă.

La oarele 9 între urările celor de față Escelența Sa Mitropolitul a intrat în sala de ședință. Dl președinte al Reuniunii *Rev. D. George Muntean* mulțamește în calde cuvinte Escelenței Sale Mitropolitului pentru că și acum a onorat cu prezența sa adunarea învățătorilor, dând astfel impuls moral și mhold spre muncă învățătorilor. În cuvântul de deschidere vorbește despre însemnătatea școlii și a religiunii, în educațiunea, viața, și viitorul poporului nostru.

La adunare afară de delegații despărțimintelor și membrii comitetului central, au fost de față, Escelența Sa Mitropolitul, *Rev. D. canonic Gavril Pop*, *M. O. D. Iuliu Bardossy*, inspector de școli în pensiuie, *Simonffy Alajos* prim-pretor, *Baresay* inspector de școli, *Alexiu Pocol* fost învățător și

mare proprietar, protopopul *Lita*, apoi învățătoarele, dsoara *Elena Simtion* și *Rozica Căpușan* și dsoarele *Veturia Groze*, *Silvia Negruț* și alți mulți. S'au citit rapoartele comitetului central, a cassarului și a redactorului Foaiei Școlastice. În raportul comitetului central, citit de către secretarul *Petru Ungurean* să arată activitatea comitetului central și să dau explicații și resping unele învinuiri ce i-s'au făcut prin ziuaie comitetului.

Cassarul în raportul său constată că averea reuniunii să urcă la 7750 cor. 44 fil. deși multe despărțăminte și mulți membrii nu-și achită taxele.

Redactorul Foaiei Școlastice constată în raport, că mulți nu-și plătesc abonamentul și așa foaia deși are mulți restanțieri, dela cari dacă s'ar putea încasa abonamentul ar avea plus material. Inpta cu neajunsuri. Dl redactor *Ioan F. Negruț* tot odată își prezintă abdicerea din redactorat.

Toate rapoartele să predau comisiunilor spre studiere. După cetirea rapoartelor Escelența Sa Mitropolitul luând cuvântul constată cu bucurie că reuniunea deși încet totuși progresa și mulțamește învățătorilor pentru zelul și interesul dezvoltat față de reuniune.

Ofere o sută de coroane pentru ca din ele să se facă două premii, unul pentru lucrarea: „Leafa cantor-învățătorilor dacă rămâne restantă este de a se scoate în calea administrațiunii politice. În care chip își va căpăta învățătorul salariul restant fără de a călca auctoritatea ferurilor școlastice eclesiastice. — Și al doilea premiu, pentru învățătorul care va dovedi că a produs mai multe chilograme de miere în primăvara anului 1905, în coșnițele sale de stupi după sistemul nou.

Dl *Alexiu Pocol* încă oferă un premiu de 50 coroane pentru acel învățător cu purtare bună care are mai mulți prunci la școală și învață bine. Membrii fondatori ai reuniunii cu 100 cor. s'a făcut *Rev. protopop Lita* și dl *Pocol. M. O. D. Bardossy* mulțamește Escelenței Sale pentru dragostea arătată față de reuniune, iar Escelența Sa părăsește adunarea.

Banchetul.

La oarele 1, în hotelul *Coltor* s'a dat o masă comună la care au luat parte la vre-o 60 persoane.

Prânzul a fost vesel și animat, și a ținut până după oarele 4 d. a.

Din cauza timpului înaintat ședința a doua s'a amânat pe ziua următoare.

Sara tot în hotel *Coltor*, au avut dat o cină comună și veselă, învățătorii cari au sfârșit preparandia de zece ani, intrunind la masa lor profesorii preparandiali, în frunte cu directorul.

Ședința a II.

În 5 a l. c. la oarele 9 s'a ținut ședința a II-a, în care au raportat comisiunile. Raportul comisiunii pentru examenarea raportului comitetului central, a fost dl *Pampu*. A luat la cunoștință raportul, a propus ceva remunerație pentru oficialii reuniunii, și a solicitat înființarea unei reuniuni de înmormântare pentru învățători, hotărâtă deja în adunarea generală trecută. Pentru stabilirea definitivă a statutelor sa ales o comisiune.

Adunarea a luat la cunoștință și rapoartele cassarului și a redacțiunii Foaiei

școlastice, cu recunoștința pentru zelul desvoltat — neprimind însă abdicarea redactorului și rugându-l să-și țină și mai departe oficiul.

La propuneri eventuale sa accentuat ca să se facă demersuri la forurile bisericești, că salariul învățătorilor să fie urcat la 800 cor. și sau fixat temele pentru concurs de premiu pe anul viitor. Mai de interes a fost discuția publică asupra temei. „Mijloacele prin cari s'ar putea stabili buna înțelegere între preoți și învățători. Discuția a fost vie și asumată și au luat la ea parte mulți.

Am constatat cu durere că animositățile și neînțelegerile între preoți și învățători sunt mari. Învățătorii atăcau pe preoți că nu cathechizează, că îi desconsideră, că așită poporul în potriva lor, și că nu voiesc ca învățătorilor să li se urce salariile etc. O mulțime de acuze grave acestea, unilaterale însă, pentru că preoți de față aproape nu erau ca să răspundă.

Toate acestea au fost simptome caracteristice că răul există, și deși desbaterile la rezultat practic nu au dus întru stabilirea mijloacelor prin cari buna înțelegere între preoți și învățători s'ar putea închiega — au fost de natură de-a trezi în inimi dorul acestei înțelegeri, dacă voim că munca noastră în agrul culturii să aducă roade pentru popor.

După oarele 12 ședința s-a închis și presedintele o mulțimitate celor prezenți pentru participare la adunare.

Așa a decurs și s-a sfârșit adunarea generală a reuniunii învățătorilor în cadrul statutelor, fără de posibilitate de discuție asupra proiectului de învățământ a lui Berzevizky, care ca un nor negru amenință existența națională a învățământului popular.

CORESPONDINȚE. SFÎNȚIRE DE BISERICĂ.

Oradea-mare 9 Nov. 1904.

O zi de mare bucurie a avut în 8. Nov. a. c. clerul și poporul nostru credincios din districtul protopopesc al Crișului, când Ilustritatea Sa Preasfințitul Domn Dr. Demetriu Radu Episcopul Orășii-mari s'a îndurat preagrațios a săvârși actul sfințirii bisericii nouă din Borodul-mare.

Comuna aceasta fruntașă, situată pe valea încântătoare a Crișului, la poalele dealului Craiului, care e frontiera ce desparte Ardealul de părțile ungurene, numără peste o mie de suflete de credincioși gr-catolici români, având de conducător pe tinărul și harnicul preot On. Emanuil Perényi. Abia câțiva ani, de când păstorește părintele Perényi pe credincioșii acestei comune, și a săvârșit aici lucruri mari. Biserica și casa parochială erau desolate; dar neobositul preot a lucrat, a asodat, a capacitat, a alergat, până ce i-a succes a zidi o casă parochială nouă, corăspunzătoare recerințelor moderne, și o biserică drăgălașă, zidită cu o arhitectură frumoasă, cu turn de piatră, și în turn clopote nouă cari singure au costat peste 1500. coroane. Casa parochială a ridicat-o comunitatea bisericească cu puterile sale proprii; la spesele edificării bisericii a contribuit și fondul religiozii, care nu voiește să recunoască Patronatul aici, cu o sumă considerabilă de 18.000. coroane; iară clopotele nouă și frumoase s'au cumpărat din

contribuiri benevole, la îndemnul zălosului preot.

Zidirea bisericii a fost terminată încă în anul trecut, dar nefiind încă gata iconostasul, Ilustrisimul Domn Episcop diecezan a amânat sfințirea bisericii până atunci când înzestrarea dinlăuntru a bisericii va fi desăvârșită, și astfel în anul trecut biserica a fost interimar binecuvântată din încredințarea Ilustrității Sale de protopopul districtual, și dată destinațiunii sale.

În anul acesta fiind deja gata și iconostasul frumos, Ilustrisimul Domn Episcop sfințirea bisericii a defipt-o pe 8. Nov. a. c., sărbătoarea sfântului mare-martir Dimitrie, și hramul bisericii. Această sărbătoare frumoasă a decurs astfel.

În 7 Nov. la 12. oare și 41. minute a plecat cu trenul din Orade Preasfințitul Domn Episcop încunjurat de o suită numeroasă, în care erau Ilustrisimul Domn Dr. Augustin Lauran Canonic, Vicar Episcopesc, Ioan Genț protopop de Orade, Petru Popescu paroch în Orade, Dr. Demetriu Kiss avocat diecezan, Dr. Coriolan Pop directorul „Bihorenei,” și Dr. Corneliu Bulc secretar episcopesc. La gara din Vad Ilustrul Arhiepiscop a fost întâmpinat de reprezentantele autorităților politice Spectatul Dn. Emeric Berczy protopretorele cerului Aleșd, carele dimpreună cu protopopul districtual M. O. D. Ștefan Șipoș însoțit de întregul cler districtual, și cu o mulțime imensă de popor a eșit la gară, să primească pe Înaltul Oaspe. Protopretorele a salutat pe Ilustrul Arhiepiscop cu o vorbire bine simțită, în care a relevat, că Ilustritatea Sa pentru calitățile sale excelente e iubit și venerat nu numai de ai săi, ci de toți cetățenii patriei noastre iubite. Episcopul a răspuns în termeni foarte călduroși. O foarte plăcută surprisă a fost pentru Ilustrisimul Domn Episcop și suita sa, văzând între cei adunați și pe onorabilul protopop al Clujului P. O. Dr. Ilie Dăian, carele a venit să participe la acest act solemn, și a eșit și dânsul întru întâmpinarea Episcopului nostru iubit.

În comuna Vad în preajma bisericii a fost ridicat un frumos arc de triumf. Aici Ilustrul Arhiepiscop, coborându-să din trăsură, a intrat în biserică spațioasă care eră tixită de lume; și după ce a îmbrăcat mantia și camilafca, a ținut poporului adunat o vorbire frumoasă, dându-i învățături și sfaturi părintești, să țină cu scumpătate la biserică și școală, să se ferească de prorocii mincinoși cari se ivesc printre popor ca să-l seducă, și între năcazurile vieții acesteia în religioane să-și caute mângâierea lor. Vorbirea a fost acoperită de urale puternice de „să trăiască.” S'a mai cântat Doxologia cea mare, și ecteniile litiei, după cari Ilustr. Sa a dat poporului binecuvântare Arhiepiscopescă. Apoi și-a continuat calea, lăsând în inimile poporului din Vad dulci suveniruri. Încă în două locuri au fost ridicate frumoase arcuri de triumf; în Topa de Criș, unde l'a întâmpinat preotul și poporul credincios de acolo, cărora așiderea le-a ținut o vorbire însuflețitoare, lăudând zăbul lor, pentru că, comună mică fiind, și-au ridicat o școală frumoasă, și îndemnându-i să continue și cu ridicarea bisericii; și în Borodul-Mare, unde l'a primit preotul local și poporul credincios de acolo. La vorbirea preotului local a răspuns Ilustrul Arhiepiscop, că a venit la ei din iubire părintească, și intrând în biserică

s'a început numai decât însăratul oficiat de Episcopul însuși cu asistența alor doi preoți și doi diaconi. După însărat a descins la casa parochială, unde a fost găzduit Înaltul oaspe.

În însăși ziua sărbătorii, dimineața la 8 oare s'a început utrenia, în decursul căreia s'au îmbrăcat toți preoții în odăjdii bisericești, și la 8 oare și trei sferte au plecat în litie la casa parochială, de unde s'au reîntors la biserică cu Arhiepiscopul îmbrăcat în mantie și camilafcă. Întrând în biserică, Arhiepiscopul, după recitarea rugăciunilor obicinuite s'a îmbrăcat în toate odăjdiile arhieresti, și a început numai decât actul sfințirii după prescisele ritualului. După terminarea actului sfințirii și așezarea sfințelilor moaște, s'a început sfânta liturgie. La liturgie funcțiunile diaconești le-au îndeplinit Clarisimii Domni Dr. Corneliu Bulc, secretar episcopesc și Dr. Valeriu Hetco ceremoniar episcopesc și capelan în Orade, provăzuți de Provedință ambii pe lângă alte calități frumoase și cu voace sonoră. O plăcută impresiune a făcut asupra întregului public corul mixt din Borod, instruat cu o sirguintă neobosită în 3 voci de des-pomenitul preot local, care e și un rar talent muzical. Preciziunea cu care a ezeccutat acest cor toate cântările liturgice, a adus în uimire pe toți, și au adaogat mult cătră meritele mari ale acestui preot model. După evanghelie Ilustrul Arhiepiscop a ținut poporului credincios o cuvântare admirabilă. A vorbit despre biserică; despre universul acesta care întreg e biserică lui Dumnezeu; a desfășurat apoi, că de lipsă e să ne facem și biserici zidite cu mâna, case anumite de rugăciune, unde trebuie să ne adunăm să ne închinăm Domnului; de cari biserici nu Dumnezeu are trebuință, ci noi. Acesta a îndemnat pe Solomon împăratul, de a zidit Domnului biserică pompoasă din Ierusalim ca și care nu a fost pe toată fața pământului. Acesta a îndemnat pe creștinii dintâiu, de s'au adunat pe timpul persecuțiunilor în catacombe; iară după ce a răsărit și pentru poporul creștin soarele libertății, și-a ridicat basilice. biserici pompoase. Îndeamnă pe popor să fie cu alipire cătră biserică, să umble la biserică și să-și caute aici mângâierea în năcazuri. Imploară darul Domnului peste dânsii, peste familiile lor, peste holdele lor. Întreaga vorbire, întrețesută cu citațiuni foarte bine aplicate din s, Scriptură și predată cu o vervă oratorică neîntrecută, a fost o cap-de-operă a oratoriei creștinești, și a făcut o impresiune profundă și a rămas imprimată cu litere neșterse în inimile ascultătorilor. — După predică M. Onoratul D. protopop districtual a cetit literile înalte în virtutea cărora Preasfințitul Domn Episcop diecezan a binevoit pe administratorul parochial local, On. Emanoil Perényi, drept recompensă a meritelor sale, a-i numi paroch actual. — La sfârșitul sfinteii liturgii am eșit afară cu toții spre încunjurarea bisericii. Eră o privește minunată. Soarele, carele de dimineața să ascunsese în nori, cari amenințau să conturbe bucuria zilei, biruitor fi împrăștiase și strălucia splendid. La eșirea din biserică s'a putut observa că numai o mică parte a poporului a încăput în biserică tixită formal. Afară eră mulțime imensă, care s'a alăturat cătră credincioșii ce eșiau din biserică, și dimpreună cu aceștia au încunjurat biserică. Eră ceva frumos și

înălțător de inimi a vedea pe Ilustrul Episcop în splendide ornate arhieresti, 12 preoți și 2 diaconi, și mulțimea nenumărată adunată spre adorarea lui Dumnezeu. În cele patru colțuri ale bisericii s'au citit evangeliile obicinuite. apoi intrând în biserică, Preasfințitul Domn Episcop a împărțit poporului credincios binecuvântarea arhierescă. După aceasta au fost condus din nou cu procesiune la casa parohială. Era deja 12 oare și trei sferturi, când s'a terminat actul sărbătoresc.

După o mică pauză, în care s'a luat dejunul, Episcopul a primit omajile preoțimii care a salutat pe părintele său iubit din ocaziunea zilei sale onomastice; a primit deputațiunea comunității politice condusă de notarul comunal, și aceea a preoțimii greco-orientale române neunite din tractul Peșteșului, condusă de venerabilul octogenar Preaonoratul Domn Teodor Filip protopresbiter în pensiuie și paroch în Lugojul superior. Ilustritatea Sa s'a întreținut foarte afabil cu membrii deputațiunii, și i-a invitat și la masă. Apoi însuși a făcut vizite la inteligenții din comună, la primarul comunal și la curatorul bisericesc. — La două oare a fost prânzul în casa ospitală a parochului local, sub care s'au ținut mai multe toaste la adresa monarchului, a Episcopului și a parochului local.

Sara a fost concert și petrecere populară care a decurs cu animație până în zori.

Ilustritatea Sa Episcopul la oarele patru după amiază, între uralele nesfârșite ale mulțimii adunate, însoțit de protopretorele cercual și de suita sa, s'a reîntors la reședința sa, lăsând cele mai plăcute suveniri în inimile preoților și credincioșilor din frumoasa vale a Crișului.

— n. — f.

Nr. 22—1904.

CONVOCARE.

Adunarea generală a Reuniunii femeilor române gr.-cat. din Blaj se va țineă *Duminecă în 20 Noemvrie* st. n. la oarele 3 d. a. în localul „Casinei române”. Se invită membri și alți părținitori ai Reuniunii.

Blaj în 9 Noemvrie 1904.

Elena Nestor
presidentă.

Dr. A. Cheșlan
secretar.

Cătră P. T. Abonenți.

Apropiindu-ne de capetul anului rugăm pe Onor. abonenți, să binevoiască a-și renoi abonamentul; iară cei ce sunt în rezonanță să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari și arzătoare.

Administrațiunea.

Noutăți.

Sfințirea bisericii din Rebrigara s'a făcut în mijlocul unei aglomerații mari de popor. La 3000 de inși s'a colectat numărul asistențelor. Căldura cu care Prea Stimatul public a îmbrățoșat aceasta serbare se poate judeca și din frumosul venit

material al Bisericii **2.200 cor.** Subscrișii în numele curății bisericii și a întreg poporului credincios, cu fiască reverință aducem mulțămintă Escelenței Sale Dni Episcop Dr. Ioan Szabó, pentru grațioasa și părintasca dispusațiune făcută cu privire la sfințirea Bisericii noastre, când două persoane de înaltă auctoritate din gremiul diecezan: Rsimii canonici *Ioan Georgiu*, vicar gen. episcop. și *Dr. Octavian Domide*, prin participare au ridicat nimbul sărbătoarei noastre. Călduroasă mulțămintă atât Rsimilor Dni canonici cât și prea stimatului public pentru dragoste cu carea sau împartașit în bucuria poporului nostru. *Antoniu Precup*, preot *Acuș Dumitru*, curatorul prim.

Hymen. Dl *Beniamin O. Colcer*, cleric abs. și Dșoara *Elena Chiș* anunță sărbarea cununilor, ce se va celebra în biserică gr.-cat. din Copand, Duminecă, în 13 Noemvrie n.

— Dl *Simeon Barboloviciu* cleric abs. și Dșoara *Eugenia Muste*, anunță căsătoria lor, care se va celebra la 14 crt. în Cornieni.

Compozițiuni nouă muzicale. În curând va ieși o broșură din compozițiunile Dni Aurel Popoviciu. Broșura va conține 12 cântece mari, aranjate pentru corurile mesocate și bărbătești astfel, în cât vor fi foarte acomodate pentru seratele și concertele reuniunilor atât vechi, cât și începătoare. Cei ce doresc a procura broșura, sunt rugați a s adresa autorului în Nagytikvány u. p. Kákova (Krassó-Szörény megye).⁴ Conținutul broșurei e următorul: 1. Împărate cerese (cor mixt). 2. Dulce Bucovină (cor bărbătesc). 3. Cântec de vară (cor mixt). 4. Marșul lui Tudor (cor bărb.). 5. Rămas bun (cor mixt). 6. Arcașul (cor bărb.). 7. Cântec de primăvară (cor mixt). 8. Odă Marelui In. M. Klein (cor bărbătesc). 9. Dorul Ardeleanului (cor mixt și cor bărb.). 10. Resnetul văilor (cor mixt și cor bărbătesc). 11. Doinitorii Români (cor mixt și cor bărb.). 12. Mulți ani (cor mixt).

Convocare. Despărțământul Reghinului, aparținător reuniunii învățătorilor gr.-cat. din Archidieceza de Alba-Iulia și Făgăraș, în înțelesul statutelor sale și conform conținutului luat în adunarea precedentă, își va țineă: *adunarea generală de toamnă* la 19 Noemvrie st. n. a. c. în comuna *Mureș-Huduc* (Maros-Hódák) la care adunare, onorații domni preoți, ca directori școlastici, speciații membrii fondatori, ordinari și ajutători, pe cum și toți aceia cărora le zace la inimă cauza învățământului elementar, prin aceasta cu toată onoarea sunt invitați.

Pentru arși din Cămpeni. Protopopul paroch al Indolului Preaon. *Gheorghe Suciu*, ne-a trimis Cor. 12.50 colectați în comuna

sa. Au contribuit la colecta aceasta: *Gheorghiu Suciu*, protopop 5 cor., *Iuliu Suciu*, cooperator 2 cor., *Gavril Mărcean*, învățător, *Mărincean Indreiu*, *Mărincean Nastasia*, *Bucșa Ioan*, *Bucșa Lină*, câte 50 fil., *Hossu Alexă*, 80 fil., *Mărincean Cătălină*, 60 fil., *N. N. 40 fil.*, *Cădăriu Ioan*, *Hudrea Tănăsie* lui *Tănăsie*, *Popa Lucă*, *Mircea Lucă*, câte 20 fil., *Hudrea Toader*, *Todea Marie*, *Mărincean Ioan* alui *Petresț*, *Mărincean Marie*, câte 10 fil. Suma trimisă acum la adresa noastră e de Cor. 61.12

Petreceri. Tinerimea română din Cluj invită la *Serata împreună cu dans* care va avea loc în 26 Noemvrie n. 1904 în sala Redutei Orășenești. Venitul curat e destinat pentru scopuri filantropice.

Neurolog. † Cu inimă întristată aduc la cunoștința rudeniilor, pretinilor și cunoscuților, că fiica mea *Letiția* foastă elevă de cursul III în școala civilă gr.-cat. rom. de Beiuș, — după un scurt, dar grav morbo provăzută cu ss. taine ale muribunzilor a repausat în Domnul în 23 Oct. d. a. la oara 1 în etate de 13 ani. Sa înmormântat dela Internat în 25 d. a. Îndemnat mă sâmint la acest loc să-mi exprim mulțăminta mea neperitoare dșoarei *Orosz* guvernantă, pentru rara îngrijire de mamă și dlui *Spiritu* Iliu Stan, pentru proviziunea sufletească vrednică de un spiritual și pentru că mi-a stămpărat durerea prin pătrunzătoarele coruri al elevelor și al gimnaziului și prin s. Liturgie servită pentru odihna sufletului scumpei mele fetițe. Bunul Dumnezeu să-le răsplătească. Beiuș la 27 Oct. 1904. *Iuliu Dragoș*, protopop-paroch în Vișeu de mijloc, Maramureș.

Odihnească în pace!

Posta redacțiunei.

V. S. Publicarea programului singur, n'are sens, când nu putem spune nici când s'a ținut nici dacă a asistat cineva. Regretăm.

Dr. V. H. A sosit prea târziu, ați fost prevenit de alt cineva mai zelos. Vineri totdeuna e prea târziu.

Victor. Am primit cu mulțăminta din cauza aglomerării de material urgent va întârzia puțin. Șirele ultime din scrisore ne-a întristat. Poate, că opreliștea nu se referă chiar și la celea de specialitate.

„*Tablou*” a sosit, vom vedea.

I. C. în A. În curând vă vom răspunde la „gentila” scrisoare.

M. B. Puțină răbdare vă rugăm.

Nadejde. Totul e așa de personal, cât nu poate interesa pe cetitori. Scuzăți că nu o putem publica, fiind și așa îngrămădiți de material.

Bani! Bani! Bani!

Avem onoare a aduce la cunoștința On. public, că în urma legăturilor avantajoase ce avem cu celea mai puternice bănci din țară și străinătate, suntem în plăcuta pozițiune a esopera celea mai ieftine și mai favorabile împrumuturi hipotecare. (Pe pământuri ori și unde, pe edificii însă numai la orașe și orașele.) Împrumuturile se dau pe termen de 10—50 ani și anume: pe pământuri cu 4—4½% și pe edificii cu 4½—5½%.

Pentru votarea unui împrumut să recer următoarele documente: 1) estreaul cărții fundnare, 2) copia foii catastrale și 3) cărticea de dare. Cu documentele deodată este a se trimite și suma de 3 cor. pentru manipulație și pentru acoperirea speselor postale.

Cu informațiunii și prospecte servim pe lângă trimiterea unei marce postale de 20 filer pentru răspuns.

Tot prin noi să pot contracta asigurări de viață cu condițiuni ne mai pomenite, primind asiguratul la expirarea termenului de asigurare dividende până cam la 50 % a sumei asigurată, iar în caz de moarte nu numai că primesc erezii întreagă suma asigurată, ci li-se restituie și toate ratele solvite până la moartea asiguratului.

Intervenim la cumpărări și vânzări de realități. Cine dorește a cumpăra ori a vinde pământuri, edificii, păduri, mine și întreprinderi industriale, să ne descrie obiectul și tot odată să trimită pentru corespondență și ținerea în evidență taxa de 5 cor., contra cărei sumă facem oferte interesatilor însinuși.

În fine mijlocim cumpărarea de instrumente și mașine agricole, pe cum și motoruri de orice soi, dela celea mai mari fabrici și cu prețurile și condițiunile celea mai moderate.

Oferte sunt a se adresa la:

„PECUNIA”

întreprindere de credit Sibiu (Nagyszeben)
str. poplăcii nr. 27.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Dumnezeu nu uită.

Povestire de AUREL FODOR.

(Continuare.)

Grăptina, văzând că e vorbă fără folos, își luă ziua bună și merse acasă. Nu mult după aceasta se infățișă la Saveta alt pețitor. Era în „Cărligata” un ficior bocotan, care afară de aceea era și frumos, iar frumuseța și averea îl făcură îndrăgneaș și cam nerușinat. Credea că nu este femeia ce i-s'ar putea împotrivi, de aceea el se purta cu Saveta cu oarecare siguranță a învingerii. „Savetă dragă îi zise odată, e mult de când Macarie s-a mutat la cele vecinice, a venit timpul să arunci și tu jelea dela inimă. Nici Dumnezeu nu voește să fie doi morți, unul în groapă, și altul pe pământ. M-a cuprins jelea de tine, și am venit să-ți spun că sunt gata să împart cu tine soartea vieții, să te scot din supărare, să te fac veselă și fericită, mai fericită de cum ai fost vre-odată.” Saveta nu-și luă ochii din a lui, ca să-i arete, că inima ei nu e cuprinsă de acel simț a plăcerilor trecătoare și nu se dă cucerită prin priviri amăgitoare și îi răspunse hotărât. „Nu ți-am cerut mila pe cum nu am cerut dela nici un om. Bărbatul meu a murit numai pentru alții; pentru mine nu; eu numai pe el l-am iubit, numai pe el îl voi iubii; numai a lui voi fi, pe pământ pentru mine altă dorință nu va fi, decât a păstra în sfințenie văduvia — a preamări prin aceea pe Dumnezeu, păstrând nevătămată amintirea soțului cu care am pășit la altarul Domnului. Mergi și îți caută o femeie ce n-a iubit, și e în stare a iubi. Eu trăiesc pentru Macarie, pentru fetița mea, altă fericire decât a me jertfi fericirii fetiții mele, amintirii soțului meu neuitat, și a mă supune sortii grele a văduviei, ce mi-a dat-o cel Atotputernic, eu nu cunosc.”

Mai venit-au apoi și alții de au cerut mâna Savetei pentru că omul așa e făcut, tot unde nu-l așteaptă s-ar duce, și unde nu-l primește, acolo s-ar viri. Dar pentru toți Saveta a avut numai unul și același răspuns, nu — și iară nu!

Întru aceea anii au trecut și fetița se făcea pe zi ce merge mai frumoasă și mai pricepută, dar din ce creștea se făcea mai serioasă și mai tristă. Puținel se amesteca în jucăriile copilărești; nu arareori se ducea la mamă-sa i-se uita în ochi și îi zicea: „Mamă alte fetiță au tată, dar al meu unde este? Ce face de nu vine la noi de loc?” Atunci mamă-sa o luă de mână, lua o cunună de flori, și se ducea cu ea la mormântul lui, și îi zicea: „Aici este tatăl tău, vină să zicem pentru el o rugăciune.” Și o ziceau plângând, și îi sta așa de bine copilei, când ea cu ochisorii ei mici, și mânuțele ridicate câtră cer — se ruga. Altă dată copila se juca singură, apoi vedeam numai că să școală și merge drept la mamă-sa și-i puneă întrebarea: mamă ori cât îl chem eu pe tata din groapă, nu o să mai vină la noi? și macar cât ne vom ruga, nu ne va asculta, să vie să-l văd și eu — să pot zice și eu odată, auzi mamă, numai odată „tată,” să pot zice și eu fetițelor când mă împing: te voi spune la tată? „Iar mama în loc de

răspuns o lua în brațe o acoperia cu sărutări și îi zicea: „De acolo, numai vine nime, nu poate veni nime, dragă” — și să știa să-și rețină plânsul.

Altă dată îi zicea „de ce mamă să fi numai eu fără tată, de ce al meu tată s'adus mai iute ca a altora?” ochii ei curați se umpleau de lacrimi. Mamă-sa atunci îi vorbea de soartea omului pe pământ, de venitorul omului după moarte, îi spunea ce bine are tatăl ei acolo; dar ori cât îi vorbea nu era în stare să facă copila să înțeleagă, că așa e menirea ei, să fie nefericită și să înceteze a mai năcăji pe mama-sa cu nouă și nouă întrebări, cari în inima bieteii mame deșteptau nu numai durere, ci și amintirea zilelor fericite neredute; neîncetata desvălire a ranelor de care pătimia sufletul ei zdrobit

III.

Peste câțiva ani fetița fu dată la școala satească. Întreagă purtarea dovedea că ea e convinsă, că stă în lume, fără scut, că prin urmare e menită nedreptățile și asupririle nu a le respinge, ci a le primi, și le primia cu resignare, sărmana! Școala suferințelor vieții a fost învățat-o la aceea virtute a pruncului Isus, la care, aceia ce bine au în lume, nu ajung nici când. Pentru aceea de o lovia vre-un copil, nu-i da lovitura înapoi, nici nu-l înjura, din față se vede că o doare, nu așa trupul ce a primit lovitura, ci sufletul, că greu suferă inima ei, dar pe ea nu o lasă sufletul să greșască cuiva.

Unii dintre săteni, dacă vedeau, că Saveta se îngrijește așa de mult de fetița sa, să cerceteze școala o batjocoria zicând de multe ori chiar în față:

Știu că nici a ta fată nu va fi preoteasă, o înzădar porți atâta la școală. Ea nu se mânia pentru astfel de reflexiuni spuse din răutate și nepricepere, ci le răspunde: „Dragii mei greșiți foarte rău când voi lipsiți fetițele de cercetarea școlii, și păcăniți prin aceasta greu împotriva lui Dumnezeu, împotriva dorinței voastre părintești și a neamului nostru. Nu știți voi că Dumnezeu a dat și femeii suflet, chiar așa de scump ca și bărbatului? prin urmare și ea are chemarea de a se îngriji de mărturia aceluia. Apoi cum o va face în aceasta lume de ispite, dacă nu își cunoaște dorințele? Voi nu știți că veți avea odată să dați seamă înaintea lui Dumnezeu pentru sufletele fetițelor voastre, de care mai puțin vă îngrijiți ca de vitele voastre? Acelora le dați hrana de lipsă, dar sufletelor fetițelor voastre le trageți hrana sufletească, le lipsiți de putința de a-și cunoaște chemarea. Prin aceasta vă puneți împotriva lui Dumnezeu, care chiar așa a lăsat fericirea cerească pe seama femeilor ca și a bărbaților, și chiar așa poartă să-și cunoască dorințele, să lupte pentru împărăția lui Dumnezeu, ca și aceia.

„Ba faceți și mai rău! nu numai vă împotriviți voinții lui Dumnezeu, care voiește ca fetițele voastre să fie harnice a-și câștiga ceriul; și voi le lipsiți de aceasta; fără vă vătămați una din celea mai grele datorințe părintești.

„Căci ce pretinde Dumnezeu dela părinti? Nimic altceva decât să facă din fiii

săi oameni harnici a-și implini chemarea dată dela Dumnezeu ceea ce numai școala ne poate învăța.”

Fetișoara ei era nu numai răbdurie și blândă, ci era și foarte silitoare, pururea sta cu ochii țintiți asupra învățătorului, fără a lăsa să-i scape vre-o vorbă, în urma acestei încordări ea fu cea mai de frunte școlăriță. Împrejurarea aceasta a făcut-o nu numai foarte iubită învățătorului, ci cinstită și de școlari, cari toți se îndreptau după sfaturi la ea, ca la o mamă, iar ea le spunea și le arăta la toți ca o soră.

Când învățătorul nu era de față la școală, sau până nu venia el, ea era menită a ține în școală ordinea, și micii copilași o ascultau așa de cu drag în cât era mai mare liniște, atunci când ea susțineă ordinea, ca sub prelegere.

După ieșirea dela școală ea cerea regulat școala de duminică, se mărturisia și cumineca în fiecare an în postul Paștilor, și a Crăciunului, împreună cu mamă-sa și începă a se deprinde cu tot felul de lucru.

Nu se feria nici de lucrul câmpului nici de lucrurile casnice, ci în toate lucrurile era ajutorul cel mai bun a maicei sale, dar de aceea ca ea să meargă la jocuri încă de copilă, și să rămână sări întregi la petreceri, nu era vorbă.

Pentru purtarea aceasta ea și-a fost câștigat numele cel mai bun în tot satul. Toți ziceau fată harnică ca Onița nu-i în sat, dar nici în omenie și blândetă nu o întrece nime, pentru aceea toate femeile din sat ar fi dorit să o aibă de noră.

„Nu ne trebuie avere,” ziceau ele, cine trebuie o noră care să ne asculte, omenească și grijască, cu deosebire și-a fost pus gând s-o ia căsătorie ficiorul lui Gornic Nicolae omul cel mai avut din Cărligata care tot odată era și ficiorul cel mai blând și mai harnic împrejur, el a fost învățat câțiva ani la școală și la oraș, iar acum s-a fost apucat de plugărie.

Acela a fost văzut-o la câmp și i-a plăcut harnicia ei, a văzut-o la biserică și i-a plăcut simțămintele sale creștinești și purtarea evlavioasă, îmbrăcămintea ei simplă nebatătoare la ochi și blândetă.

Dar fiindcă ea nu prea umbla de-acasă, el nu avu prilej să-i descopere dragostea.

Într-o zi preotul făcă o clacă la secere, la aceea se duse și Onița. Toderășul Gornicului nu zise nimic, fără își luă legătoria și haide pe urma ei. Abia a făcut câțiva pași și o ajunse. „La dl preot mergi? îi zise el ajungându-o. „Acolo” răspunse fata ruminându-se. „Dar lăsa-mă-vei și pe mine” — adause ficiorul. „Eu nici nu opresc, nici nu duc pe nime, facă fie cine cum îl trage inima, vei ști tu ce să faci, fără sfatul meu.”

(Va urma.)

Prin ce mijloace poate câștiga păstorul sufletească stăruință, iubirea, adheziunea și încrederea poporului credincios?

Disertație, de Tit Bud.

(Continuare.)

Docentele nu poate avea autoritate înaintea pruncilor, dacă școala nu o cercetează parochul, apoi poporul se mira, dacă

văd, că preotul nu cercetează școala de loc. Oare atare preot câștiga-va stima poporenilor? E sigur că nu! Cât de bucuros ar merge a catechiza în școală clerul din Franța, acel cler cu venite mult mai slabe, decât al nostru, însă școalele sunt închise înaintea lui. Despre altă parte e știut, cumcă în Germania catolicii s-au iritat mai tare pentru secularizarea școalelor; dară acolo centrul dietei, oblegații catolici nisuesc a redobândi terenul pierdut. Noi suntem încă har Domnului! pe terenul confesionalității, deci să ne folosim de drepturile noastre față de școale.

La partea aceea a temei propuse, cumcă cum să se poarte păstorul sufletesc în scaunul confesional nu pot răspunde altcum, decât că dacă se poartă mare socoteală la predicarea cuvântului lui Dumnezeu, înzecit mai mare socoteală se poartă la ascultarea păcatelor. Unii preoți scaunul confesional îl țin de greutate și apoi din vina lor pier sufletele răscumpărate cu scump sângele Dnui Isus Christos. Sunt însă alții, cari spovedesc cu bucurie și încă îndeamnă pe poporeni la mărturisire cât de deasă. Aceștia sunt păstorii cei buni, pe cari apoi și poporeni îi iubesc, căci mărturisire fără iubire nu să poate efectui, cel ce vrea să fie confesar bun trebuie să aibă iubire către poporeni săi, că văzând aceasta și dânzii să se apropie cu toată iubirea și încrederea către confesarul lor.

Predicatorilor și confesarilor sună cuvintele Domnului la profetul Ezechia cap. 34. „O păstorii lui Israel, au pasc păstorii pe Israel! Au nu pe oi le pasc păstorii! Iată laptele îl mâncați și cu lână vă îmbrăcați și ce e gras junghiați, iar oile mele nu le pașteți, pe cea debilă nu o ați întărit, și pe cea bolnavă nu o ați vindecat, și pe cea sdruncinată nu o ați legat, și pe cea rătăcită nu o ați întors-o, și pe cea perită nu o ați căutat, și s-a risipit oile mele nefind păstor și s-a făcut mâncarea flarelor și voi cere oile mele din mâinile lor.“

Un preot mi-s'a fălit, că a curmat în comuna lui mărturisirile celea dese; o ce laudă tristă! Oare nu din contră trebuie să îndemnăm pe poporeni la mărturisire cât de deasă, iară nu numai la Paști! Am umblat P. O. confrăți mai peste întreagă diecesă Gherlei și numai o comună am aflat unde în toată Dumineca erau câte 10—20 mărturisitori, dară parocul comunei aceleia odihnește deja de mult. Durere, că poporul nostru peste tot nu să mărturisește decât la Paști, ba unii nici atunci, și știți pentru ce? pentru că n'au iubire către păstor, dar în multe cazuri nici păstorul către turmă. Mărturisire fără iubire nu poate fi. Puțini sunt astăzi părinții acei curioși, cari stăteau câte 10 și mai multe oare în scaunul confesional. Cercetarea scaunului confesional e barometrul vieții morale a preotului și a poporului. Cumcă scaunul nu să cercetează des, adeseori e cauza rigoarea cea prea mare a confesarului. Dacă cu penitentul vom tracta blând și-l vom admonia părințește, deiarândul se întoarce, însă din contră, dacă îl înfruntăm cu cuvinte dure și aspre și-i punem canoane grele, îl instrăinăm cu totul de mărturisire.

„Am fost a sevărei spovăda de Paști, spune un penitent, însă confesarul a fost atât de dur, încât abia m'am putut răbda

să nu-l sudui acolo sub patrafr. San răstit pe mine ca un câne rău zicându-mi să arunc încălțămintele și să fug în iad, că acolo mi-e locul. Și apoi mi-a dat un canon, încat ar fi mult și la un dobitoc.“ La atare preot deabunăsama nu se vor grăbi a se mărturisi poporeni. Am cunoscut și eu un preot, care încărea pe poporeni cu canoane de a plăti sa. liturgii, și a urmat, că pe acele le căpătam eu, care în canon numai la pofta penitentului dădeam serviri de sta liturgie. Voi mai întârzia puțin la acest obiect momentuos, cerând senzele D-Voastră, S. Toma de Aquino zice cumcă: „*ex confessione scitum, quasi nescitum.*“ Drept aceea trebuie a fi foarte precaut, că nici cu fapta nici cu cuvântu nici cu gesticulare să nu se rupă cumva sigilul confesional. Un preot cam iritabil și cu un ton puternic ascultând mărturisirea unei mieri de frunte în sat, nu s-a putut răbda să nu strige: dar și D-Ta esti tâlhărită! ceea ce au auzit și alții, cari stătea și așteptau rândul la mărturisire. Iată o greșală mare, irreparabilă pentru numele cel bun a penitentei. Știm, cumcă S. Ioan de Nepomuc și-au dat viața, decât să frângă sigilul confesional; iară despre un alt preot am cetit, că a petrecut la locul de pierzare pe fratele său oficer în oaste, care -ia mărturisit lui că e nevinovat, decât să mântuiască viața fratelui sau cu ruperea sigilului confesional, aflându-se mai târziu vinovatul cel adevărat. Însămn încă numai, cumcă locul ascultării păcatelor e biserica, greșesc dară aceia cari mărturisesc și în chiliile lor de locnit, afară de cazul extremei necesități. Mai ales la mărturisire se pot aplica cuvintele S. Grigoriu: „*Ars artium est regimen animarum.*“ Știm cumcă acolo trebuie să desvoalte preotul toată prudența sa pastorală. Se urmă P. O. confrăți! exemplului dat de Isus Christos, care n'a venit în lume să numere păcatele, ci să le nimicească — să nisuiam a mijloci să se imputineze păcatele, căci altcum nu vom putea păstori cu succes.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

Em. Părăianu: *Cartea săteanului*. În editura tipografiei Nicu D. Miloșescu din Tg. Jiu, a apărut „*Cartea săteanului*“ de Căpitan *Emanoil Părăianu*, conținând nuvele din viața țărănească, în care sunt zugrăvite patimile și virtuțile dela sate: Pe scările Tribunalului, Smaranda, Popa Ion, Radu Perceptorul, Dinu Sergentul Omeserie plătește cât o moșie, Răspłata jurământului, Doctorul de plasă, Moș Dinu Cimpoeru Boer Călin și alte nuvele scrise în limba curată și frumoasă românească, povestiri pline de învățătură pentru popor. „*Cartea săteanului*“, atât prin conținutul ei cât și prin frumuseța artistică a tiparului și a copertei este o lucrare de valoare. „*Cartea săteanului*“, se găsește de vânzare la Librăria Nicu D. Miloșescu din Târgu-Jiu și la toate Librăriile din Transilvania. Prețul 1 coroană.

„Sămănătorul.“ Revistă Literară. Anul III. Nr. 43: N. Iorga. — Cum s'au restarat vechile monumente? G. Vălsan. — La țară (poezie). Constanța Hodoș. — Străina (nuvele). Ecat. M. Sadoveanu. — Când iubirea. M. Sadoveanu. — În satem (scrisor). G. St. Tuțescu. — Brașoare țărănești: Ce betesug ai P. N. I. — Cronica Numărul 20 bani.

Constantin Popp: *Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor comitetului de supraveghiere* de Alfred Kormos traducere autorizată. Sibiu 1904. pag. 128. prețul cor. 150. Împărțăm întru toate vederile autorului-traducător care spune în prefață, că e de datorința membrilor comitetelor de supraveghere dela băncile noastre, cari sunt în preponderanță oameni laici în chestiuni de administrație de bancă, ca primirea și studiarea scrierilor de speșalitate, „să caute a-și câștiga deplină orientare asupra drepturilor, datorințelor și responsabilității împreunate cu funcțiunea lor de mare importanță.“ Din partea noastră recomandăm cu toată căldura amândouă traducerea dlui Popp. Drepturile membrilor de direcțiune și drepturile membrilor comitetului de supraveghiere. Mai adaugem, că scrierea prezentă a fost tipărită cu ajutorul material al delegațiunii băncilor române.

Dr. Victor Onișor: *Duett*, roman de Conan Doyle. Bistrița 1905. pag. 191. prețul Cor. 1.60. Dl Onișor a prezentat publicului nostru un bun roman de moravuri din viața angleză, care cu puține modificări se potrivește și cu cea dela noi și de pretutindeni. În nămolul de scrieri rele pe acest teren literar, scrierea aceasta poate ocupa un loc de frunte, deși stilul adese e forțat.

I. C. Panțu: *Curs complet de corespondența comercială* cu explicarea terminilor comerciali. Ediția a doua prelucrată și augmentată I—XI+322 pagine Tipografia A. Mureșan Această carte scrisă în serviciul comerțului și în special pentru băncile noastre, apare acum prelucrată fundamental și adausă cu 4 coli de tipar. S'a ținut cont de o limbă mai potrivită și s-a căutat a-se unifica — după putință — limbajul comercial întrebuițat în casele mari comerciale din România. S'a adaus mai de parte o terminologie comercială conținând peste 500 de termeni comerciali și financiari cu explicările de lipsă. Importanța acestui vocabular e mare, mai ales la noi, cari, nu deplin pregătiți am pășit pe cariera financiară și comercială. Sperăm că publicația de față va contribui mult la unificarea stilului și al terminilor comerciali, cari până acum în mare parte erau nepreciși, corupți și rău întrebuițati, credem, că băncile noastre vor ști apreația această publicațiune și o vor sprijini cu toată căldura. Prețul cor. 3.50.

Poșta „Administrațiunii“.

Am primit și chităm abon. dela: *Bărsăul de jos* pe 1904 pătariul al 2-lea. *Biserica Alba* (Maru-murăș) pe Iulie Sept. 1904. *Tractele Văcăului și Crasnei* pe 1904. sem. 2-lea. *Butin* pe 1904 sem 2-lea. *Băiuș* pe 1904. sem. 2-lea. *Tăure* pe 1903. sem. 2-lea. *Chereluș* pe 1904. *Sângiorgiul de Câmp* pe 1902 și 1903. *Imbuș* pe pătariul al 3-lea 1904. *Casina rom. din Cluj* pe 2-lea și al 3-lea pătari 1904. I. M. *Budapesta* pe 1904. sem. 2-lea. *Blagea* pe 1904. sem. 2-lea. *Presaca* (Secaș) pe 1904. *Sicru* pe 1904. sem. 2-lea. G. B. *Orăștie* pe Octobrie și până în 15 Nov. 1903. *Istrău* pe 1902. B. *Monor* pe 1904. *Ciutelec* pe 1904. pătariul al 3. *Abafăia* pe 1903. sem. 2-lea și 1904. sem. 1. *Răța* pentru *Museu* te rugăm a o trimite, căci va fi bine primită. *Capătina de jos* pe anul 1897 până la finea anului 1901. *Borgo-Tiha* pe sem. al 2-lea 1904. *Ripa super.* pe 1903. *Fărău* pe 1904. I. H. *Odorheiu* pe 1904. sem. al 2-lea. *Er-Hatvan* pe 1904. sem. al 2-lea. *Aenasugatag* pe pătariul ultim 1904. *Bogata română* pe pătariul ultim 1904. *Desmir* pe 1904 sem. al 2-lea. *Frata* pe 1903. *Beiuș* Casina rom. pe 1904. pătariul ultim. *Ghires* pe 1904. Reuniunea de lectură *Năsăud* pe 1904. păt. al 3-lea. *Giurgiu* până în 1 April 1905. *Sat-Statina* pe 1904. *Cianadul sârbesc* pe 1904. *Ghilad* pe 1902 și 1903. *Aruncuta* pe 1904. *Petroșeni* pe 1903 și 1904. *Mădărașul de Câmpie* pe 1903 și 1904. *Cichindeal* pe 1904. sem. al 2-lea. Dr. P. F. *Gherla* pe 1904. sem. al 2-lea și 1905 sem. 1.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

Cruce sau stea dublă

electro-
magnetică

D. R. G. M. Nr. 88508.

Vindecă și inviorează pe lângă garanță: reumă, astmă, (respirație grea), insomnie, vijeala urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervozitate, neapetit, gălbănare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență, precum și ori-ce morb de nervi. Morbosul, care nu se vindecă în timp de 45 de zile folosind aparatul de sub Nrul 88508, își reprimște banii numai decât. Acolo unde n'a folosit nici un medicament, cercați aparatul meu; sum convins despre sigurul meu aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6. —
e de aplicat la morburii vechi.

Prețul aparatului mic e cor. 4. —
e de aplicat la morburii mai ușore.

Spediția centrală de vânzare îl trimite în țară și străinătate cu rambursă, sau dacă banii se trimit înainte.

SCHIEFFER D. SÁNDOR

BUDAPEST, VIII, strada Bezeredy Nr. 3.

16 (25—52)

Gratuit:

o cumpănă de casă și o mașină de fier.

Din cauza imbulzei prea mari a marfei trimit în totă lumea renumita și de totă lumea plăcuta marfă din argintul de Mexico, și anume:

6 lingurițe, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 lingurițe de cafea, 6 cuțițe de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, toate din argint de Mexico

total 46 bucăți numai 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpărător primesce ca dar, și pe lângă garanță

o cumpănă de casă de o putere de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia primesc garanța pe 25 ani. Spedițiunea se face ori prin rambursă ori prin trimiterea banilor înainte.

SCHIEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezeredy Nr. 3.

— Pentru 5 coróne —

trimit 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucăți), bun și fin

☉ Săpun de toaletă ☉

pregătit din: trandafiri, lillie, viole, resedă, jasmín, lăcrămióre.

Banii să se trimită înainte, ori se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezeredy 3.

TELEGRAMĂ!**„Nou Etablissement“**

Un deposit de tot soiul de vestimente pentru domni și doamne, făcut din cele mai bune stoffe și după croiala cea mai modernă, cea mai cu gust, și cea mai trainică.

Fiecare, care voiește să cruțe să caute a se convinge despre prețurile foarte moderate și despre trănicia marfei.

☉ **Cu bani puțni marfă bună** ☉

trimite numai

Hala Vieneză de vânzare

din Medieș (Medgyes)

— strada Farkas Nr. 1. —

(lângă Farmacia Folberth).

(44) 1—6

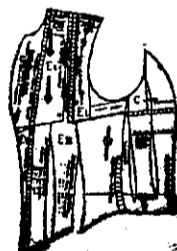
A apărut

Calendariul Unirii

— pe anul 1905. —

Prețul 50 fl. + 10 fl. porto.

Yom reveni.

marca fabricii

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își póte însa-și pregăti cu o ușurință de neînchipuit

— talia sa după ori ce modă —

cu ajutorul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer**. A fost censurat de academie. și poșede nenumărate scrisori de recunoștință.

Își are patenta

scutit prin lege în toate statele culte.

• • • **Prețul un**

• • • **arat e 3 cor. franco rambursat.** • • •

e caută agenți

— Prospe

— trimit la cerere gratis —

Cu totă stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

17 (19—52)